

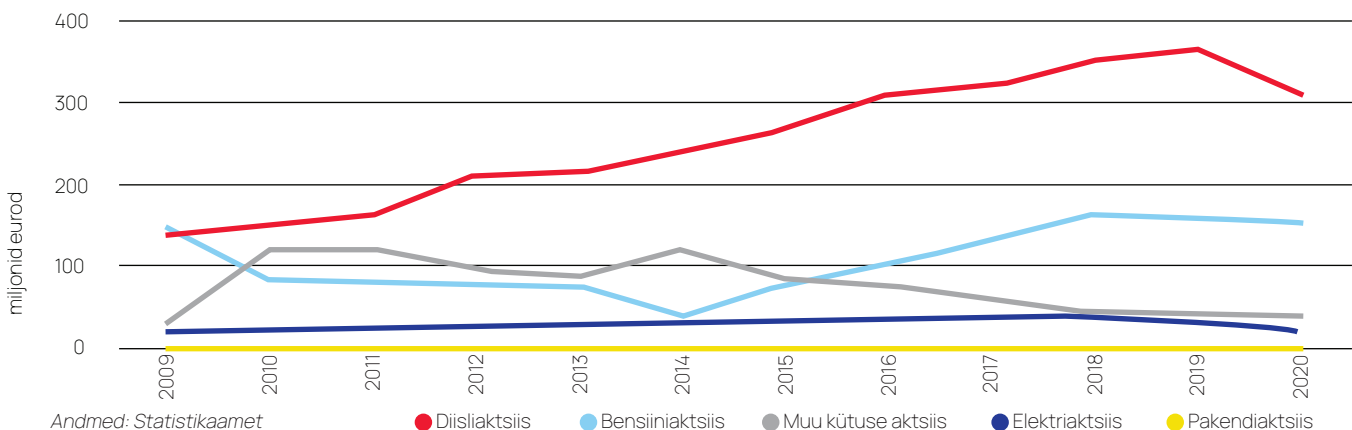
Keskkonnahoidu mõjutavad maksud Eestis 2021

Keskkonda mõjutavatest maksudest ja tasudest kogutakse Eestis Euroopa Liidu keskmisega võrreldes rohkem kütuseaktsiisi ning ressursi- ja saastetasusid. Eesti on ainus Euroopa Liidu riik, kus pole elanike transpordieelistuste suunamiseks kasutusele võetud automaksu. Transpordi maksustamine jääb Eestis liikmesriikide keskmisele alla üheteistkordselt. Samas ei saa keskkonnamaksud olla pikaajaliseks maksutulu allikaks – kui keskkonda kahjustav tegevus väheneb, vähenevad kiiresti ka eelarvetulud.

Keskkonnakäitumist mõjutavate vahenditena on kasutusel järgmised maksud ja tasud:

- kütuseaktsiis;
- elektriaktsiis;
- pakendiaktsiis;
- ressursi- ja saastetasu

Keskkonnaga seotud aktsiisimaksu laekumine Eestis 2009–2020

Andmed: Statistikaamet

Kütuseaktsiis

Kütuseaktsiis on kehtestatud vedel-, gaas- ja tahkekütustele. Eestis ei pea maksma kütuseaktsiisi biometaanilt ja biogaasilt.

2019. aastal moodustas kütuseaktsiis 6,1% kogu Eesti maksulaekumisest. Kütuseaktsiisist 29% laekus bensiinilt, 63% diisliilt ja 8% muudelt kütustelt.

Euroopa Liidus moodustasid 2019. aastal kütusega seotud maksud 3,0% kogu maksulaekumisest.

Elektriaktsiis

Elektriaktsiisi määras on Eestis tehtud erand suuretevõtetele, kes maksavad üheksa korda madalamat aktsiisi (tavapäraselt 4,47, suuretevõttele 0,5 eurot MWh eest), et muuta Eesti suurte tootmisettevõtete jaoks atraktiivsemaks. Elektriaktsiisiga sarnaselt on maksustatud nii fossiil- kui ka roheenergia.

Elektrienergiaga seotud maksud moodustasid 2019. aastal 0,4% kogu Eesti maksulaekumisest. Euroopa Liidus oli see keskmiselt 1,4%.

Ressursi- ja saastetasud

Keskkonnatasusid makstakse maavarade kaevandamise (40% tuludest), veevõtu (16%), kalapüügi, jahipidamise, saasteainete väljutamise (13%) ja jäätmete kõrvaldamise (31%) eest. Suurimaid keskkonnatasusid makstakse Ida-Virumaal (2019. aastal 68% tuludest). Kui 2019. aastal moodustas kaevandamistasu KOV-ide eelarvest keskmiselt 0,5%, siis Alutaguse vallas oli kaevandamistasu osakaal üks kolmandik.

2019. aastal moodustasid Eestis reostuse ja ressursimaksud 0,6% (59 miljonit eurot) kogu maksulaekumisest. Sellest 2/3 olid saastetasud. Euroopa Liidus oli see näitaja 0,2%.

Pakendiaktsiis

Pakendiaktsiis on kehtestatud klaasile, plastikule, metallile, paberile, kartongile ja puidule ning aktsiisimäärad jäävad olenevalt materjalist vahemikku 0,6–2,5 eurot/kg. Pakendiaktsiisi eesmärk on toetada pakendite kasutamise vähendamist ja pakendite ümbertöötlemist. **2019. aastal tasuti riigile 333 tuhat eurot pakendiaktsiisi.**

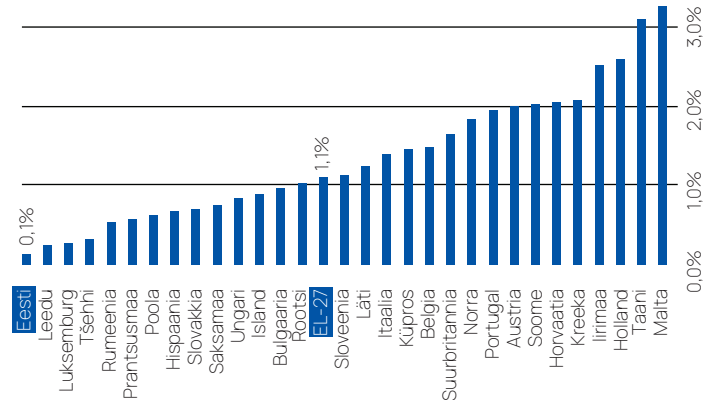
Euroopa Liidus on kasutusel heitkogustega kauplemise süsteem, mis Eestis rakendub praegu umbes 50 suurettevõttele. Osa EL-i riiki kasutab ka laialdasemat süsinikumaksu, mis on enamasti kehtestatud siiski enne EL-i süsteemi. CO₂ tonni hind on selles kauplemissüsteemis kasvanud 7 eurolt 2015. aastal 56 euroni 2021. aasta suveks. Euroopa Komisjon planeerib „Fit for 55“ eelnõuga luua eraldi heitkogustega kauplemise süsteemi ka maantee transpordi kütuste, hoonete kütteinete ja saastavate tööstusharude jaoks.

Eesti on EL ainus automaksuta riik

Automaksu kehtestamisel on võimalik nii ühekordne auto registreerimisel tasutav maks kui ka iga-aastane automaks. Mõlemal juhul saab arvestada nii, et väiksema heitega sõidukite maksukoormus oleks väiksem (nt auto mootori mahu, võimsuse või otseste CO₂ emissioonide alusel). Uuenduslikest lahendustest, mida veel ei kasutata, saab välja tuua läbisõidupõhise maksustamise, mis arvestaks nii läbi sõidetud kilomeetraži kui ka liiklemise aegu ja kohti (nt tiptundidel kõrgem määr ja maapiirkonnas sõitmisel madalam määr).

2017. a sooviti Eestis kehtestada automaksu, mis oleks eelarvesse toonud ca 20 miljonit eurot. Näiteks 130g/km CO₂ õhku paistava auto eest oleks tulnud maksta ühekordset registreerimistasu 390 eurot.

Transpordimaksude osakaal kogu maksulaekumises 2019. aastal

Andmed: Euroopa Komisjon

EL-is moodustasid 2019. aastal transpordiga seotud maksud 1,1% kogu maksulaekumisest. Eestis 0,1% (13 miljonit eurot – autode registreerimise riigilõiv ja raskeveokimaks).

Taani automaksu näide

Taanis on üks kõrgemaid automakse Euroopas. Sõiduautode registreerimistasu on astmeline (ACEA 2021):

- **kuni 8700 eurot** maksva auto eest tuleb tasuda 25% auto ostusummast;
- **8700 kuni 27 000 eurot** maksva auto eest 85% ostusummast;
- **üle 27 000 euro** maksva auto eest 150% ostusummast.

Soodustusi registreerimistasudelt on tehtud osaliselt või täielikult elektri jõul liikuvatele autodele, kuid erisused vähenevad ajaga.

Automaksu teiseks komponendiks on iga-aastane maks, mis oleneb auto keskkonnasäästlikkusest. Kuni 30. juunini 2021 registreeritud autod maksavad kütusekulu järgi, milleks on loodud astmed, nt bensiinimootoriga auto, mille kütusekulu on 6,1 l/100 km, aastane maks oleks 203 eurot ja diiselmootoriga auto, mille kütusekulu on 5,4 l/100 km, aastane maks oleks 448 eurot.

Alates 1. juulist 2021 registreeritud autode puhul maksustatakse CO₂ heidet.

2019. aastal laekus Taanis autodega seotud makse 4,4 miljardit eurot, mis moodustas 3,1% kogu maksutulust (EK).

Läti automaksu näide

Lätis on kasutusel iga-aastane automaks.

Sõiduautode maksustamisel on eristatud auto vanust (ACEA 2021):

- **enne 2005. aastat** registreeritud autod: auto täismassi järgi, näiteks 1850 kg kaaluv auto maksab 137 eurot aastas;
- **2005–2008**: maks oleneb auto täismassist, mootori mahust ja võimsusest, näiteks maksab 101 eurot aastas 1850 kg kaaluv auto mootorimahuga 1,9 l ja võimsusega 77 kW;
- **2009–2020**: CO₂-põhine maks – 130 g/km CO₂ väljutava (vanal meetodil arvatud) auto eest makstakse 84 eurot aastas;
- **alates 2021**: CO₂-põhine maks: 130 g/km CO₂ väljutava (uuel meetodil arvatud) auto eest makstakse 66 eurot aastas.

2019. aastal laekus Lätis autodega seotud makse 116 miljonit eurot, mis moodustas 1,2% kogu maksutulust (EK).